

46

Aralık 2011

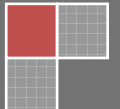
İK V DEĞERLENDİRME NOTU

Alman Siyasetinde Türk Kökenli Seçmen ve
Politikacılar

Dr. Kaan Sahilyol

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI

www.ikv.org.tr

ALMAN SİYASETİNDE TÜRK KÖKENLİ SEÇMEN VE POLİTİKACILAR

27 Eylül 2009 tarihinde yapılan Almanya genel seçimlerinde oy verme hakkına sahip 62 milyon Alman seçmenin 44 milyonu oy kullanmış, bir başka ifadeyle seçme hakkına sahip Alman vatandaşlarının yalnızca yüzde 71'i sandıklara gitme yönünde tercih kullanmıştır. Söz konusu seçimlerde geçerli oyların yüzde 32'sini elde eden Hıristiyan Demokrat/Hıristiyan Sosyal Birlik Partisi (CDU/CSU), oyların yüzde 9'unu alan Hür Demokrat Parti (FDP) ile birlikte bir koalisyon hükümeti kurmuştur. Bu seçimlerde sol görüşlü seçmenleri temsil eden Sosyal Demokrat Parti (SPD) yüzde 28, Sol Parti (Die Linke) yüzde 11, Yeşiller Partisi (Die Grünen) de yüzde 9'luk oy oranıyla toplamda yüzde 49 nispetinde bir oy oranını yakalamıştır. Ancak en çok oyu alan ve hükümeti kurma görevini üstlenen CDU/CSU'nun Hür Demokrat Parti'yle yürüttüğü koalisyon görüşmeleri başarıyla sonuçlanınca bu partiler hükümet dışında kalmışlardır.

Almanya'da 2009 yılında yapılan en son genel seçimlerde yaklaşık 600 bin Türk kökenli Alman seçmen de oy kullanmış ve beş Türk kökenli Alman milletvekili adayın Alman Federal Parlamentosu'na (Bundestag) seçilmesine katkıda bulunmuşlardır.¹ Eşbaşkanlığını 1994 yılında Alman Parlamentosu'na seçilen ilk Türk kökenli vekil olan Cem

¹ Türk kökenli Alman seçmenlerin sayısı konusunda resmi bir rakam bulunmasa da, Alman medyasında bu sayı hakkında yürütülen hesaplamalar ve tahminler büyük ölçüde birbirleriyle örtüşmektedir. Alman akademisyen ve seçim araştırmacısı Andreas Wüst, 28 Nisan 2011 tarihinde *die Tageszeitung* gazetesinde yayımlanan röportajında Türk kökenli Alman seçmen sayısının 600 bini aştığını, 2013 yılında yapılacak genel seçimlere kadar bu sayının daha da artacağını ifade etmiştir. Söz konusu röportaj için bkz. Web.

<http://www.taz.de/!69807/>. Erişim tarihi: 15.08.2011.

27 Eylül 2009 tarihinde yapılan Almanya genel seçimlerinde oy verme hakkına sahip 62 milyon Alman seçmenin 44 milyonu oy kullanmış, bir başka ifadeyle seçme hakkına sahip Alman vatandaşlarının yalnızca yüzde 71'i sandıklara gitme yönünde tercih kullanmıştır. Söz konusu seçimlerde geçerli oyların yüzde 32'sini elde eden Hıristiyan Demokrat/Hıristiyan Sosyal Birlik Partisi (CDU/CSU), oyların yüzde 9'unu alan Hür Demokrat Parti (FDP) ile birlikte bir koalisyon hükümeti kurmuştur. Bu seçimlerde sol görüşlü seçmenleri temsil eden Sosyal Demokrat Parti (SPD) yüzde 28, Sol Parti (Die Linke) yüzde 11, Yeşiller Partisi (Die Grünen) de yüzde 9'luk oy oranıyla toplamda yüzde 49 nispetinde bir oy oranını yakalamıştır. Ancak en çok oyu alan ve hükümeti kurma görevini üstlenen CDU/CSU'nun Hür Demokrat Parti'yle yürüttüğü koalisyon görüşmeleri başarıyla sonuçlanınca bu partiler hükümet dışında kalmışlardır.

Özdemir'in yaptığı Yeşiller Partisi listesinden seçime katılan Ekin Deligöz ve Memet Kılıç parlamentoya girmeyi başarmışlardır. Bu bağlamda 2009 Alman Genel Seçimleri bir Alman siyasi partisinin ilk kez birden fazla Türk kökenli vekili meclise göndermiş olması açısından da dikkat çekmektedir. Sosyal Demokrat Parti listesinden seçilen Aydan Özoğuz, Sol Parti listesinden seçilen Sevim Dağdelen, Hür Demokrat Parti listesinden seçilen Serkan Tören de Alman meclisine seçilen

diğer üç isim olmuştur.² Hür Demokrat Parti'den Alman Parlamentosu'na seçilen Serkan Tören, liberal ve sağ görüşlü bir partiye mensup olan tek Türk kökenli Alman milletvekili olarak göze çarpmaktadır. Türk kökenli vekillerin seçildiği partiler incelendiğinde dikkat çekici olan bir başka nokta da, 2005 yılından bu yana iktidarda olan Şansölye Angela Merkel liderliğindeki Hıristiyan Demokrat Parti listesinden seçilmiş Türk kökenli bir aday bulunmamasıdır.

Almanya'da oy kullanan Türk kökenli seçmenlerin hangi siyasi partileri destekledikleri konusunda tam anlamıyla net sayısal bilgiler bulunmamakla birlikte Alman medyasının, siyasetçilerin ve akademisyenlerin konu ile ilgili tahmin ve araştırmaları bulunmaktadır. Söz konusu araştırmalara göre Türk kökenli Alman seçmenlerin yaklaşık yüzde 80'i tercihlerini Sosyal Demokrat Parti, Yeşiller Partisi veya Sol Parti lehinde yapmaktadır. Türk kökenli seçmenlerin tercihleriyle ilgili kapsamlı bir makale yayımlayan sol eğilimli *der Spiegel* dergisine göre 2005 yılı itibarıyla Türk kökenli seçmenlerin yüzde 65'i Sosyal Demokrat Parti'yi, yüzde 17'si Yeşiller Partisi'ni desteklerken, sadece yüzde 9'u Hıristiyan Demokrat Parti'ye oy vermektedir. Yine aynı makalede yer alan bir araştırmaya göre Almanya'da yapılan Avrupa Parlamentosu seçimlerinde Türk kökenli seçmenlerin yüzde 57'si SPD'yi, yüzde 17'si Yeşiller Partisi'ni desteklerken, yalnızca yüzde 18'i CDU'yu tercih etmektedir.³ *Der Spiegel* dergisindeki makaleden daha güncel olması bakımından önem taşıyan ve liberal eğilimli *Handelsblatt* gazetesinde yayımlanan 2009 tarihli bir ankete göre de Türk kökenli seçmenlerin yüzde 70'i Sosyal Demokrat Parti ve Yeşiller Partisi'ni desteklemektedir.⁴ Dört yıl arayla yayımlanan söz konusu anket ve araştırmalar bir bütün olarak incelendiğinde Türk kökenli Alman seçmenlerin yaklaşık yüzde 70 ila yüzde 80'inin kalıcı olarak Almanya'daki sol partilere oy verme eğiliminde olduğu ortaya çıkmaktadır.

Almanya'da yaşayan Türk kökenli seçmenlerin çoğunluğunun muhafazakâr/sağ görüşe yakın olmasına rağmen ağırlıklı olarak sosyal demokrat ve sol görüşlü Alman siyasi partilere oy vermeleri ilk bakışta bir çelişki olarak görünmektedir. Ancak Hıristiyan Demokrat Parti'nin Türk kökenli adaylara karşı olan tavrı incelendiğinde söz konusu tablonun çok da şaşırtıcı olmadığı ortaya çıkmaktadır. Almanya'nın sol eğilimli *Tageszeitung* gazetesinde yer alan bir habere göre Hıristiyan Demokrat Parti bünyesinde siyaset yapmak isteyen Türk kökenlilerin önü kapanmakta, kendilerine önem ve itibar seviyesi düşük görevler verilmektedir. 2002 ve 2005 yılında yapılan genel seçimlerde Türk kökenli seçmenlerin yoğun

² Alman Federal Meclisi resmi web sitesi alfabetik milletvekili listesi için bkz. Web. <<http://www.bundestag.de/bundestag/abgeordnete17/index.jsp>>. Erişim tarihi: 16.08.2011.

³ Sontheimer, Michael. "Türkischstämmige Wähler: Nicht gut angekommen". *der Spiegel*. 28 Ağustos 2005. Web. <<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/0,1518,369400,00.html>>. Erişim tarihi: 17 Ağustos 2011.

⁴ Gillmann, Barbara. "Aussiedler wählen nicht mehr zwingend CDU". *Handelsblatt*. 24 Eylül 2009. Web. <<http://www.handelsblatt.com/politik/deutschland/aussiedler-waehlen-nicht-mehr-zwingend-cdu/3265426.html>>. Erişim tarihi: 17 Ağustos 2011.

olarak yaşadığı Kuzey Ren – Vestfalya eyaletinde Hıristiyan Demokrat Parti’den aday adayı olan Bülent Arslan yine bir Hıristiyan Demokrat olan Eyalet Başbakanı Jürgen Rüttgers’in desteğine rağmen milletvekili adayı olamamıştır. Konu hakkında yorumda bulunan Türk kökenli aday Bülent Arslan, CDU’nun ağırlıklı olarak muhafazakâr olan Türk kökenli Alman seçmenleri Türkiye’ye karşı daha yakın durarak kazanabileceğini, ancak parti tabanının bu yakınlığı kurmayı reddettiğini belirtmiştir.⁵

2011 yılı itibariyle Almanya Federal Meclisi’ne hiçbir Türk kökenli vekil sokmamış olan Hıristiyan Demokrat Parti, 2010 yılında kendi içinde bir açılım gerçekleştirmiş ve Türk kökenli siyasetçi Aygül Özkan’ı Aşağı Saksonya Eyaleti Kadın, Aile, Sağlık ve Uyum Bakanlığı’na atamıştır. Ancak göreve başlamadan bir gün önce Özkan’ın okullardaki haç sembollerinin laik eğitim prensibine aykırı olduğu yönündeki beyanatı kendi partisi CDU’nun içinde yoğun tepki ve eleştirilere neden olmuştur. Söz konusu tepkiler karşısında özür dilemek zorunda kalan Özkan, yalnızca başörtüsü ve haç arasında bir karşılaştırma yapmak istediğini, sözlerinin yanlış anlaşıldığını ifade etmiştir. Türk kökenli bakanın özür dilemesine rağmen kendisine duyulan öfke dinmemiş, yalnızca bakanlık koltuğundan değil partiden de uzaklaştırılmasını savunan Hıristiyan Demokrat siyasetçilerin tepkisi ancak Alman Cumhurbaşkanı Christian Wulff’un girişimleriyle yumuşamıştır.⁶

Partide hiçbir Türk kökenli adaya Federal Parlamento’ya seçilme şansı verilmemesi ve Almanya tarihinin ilk Türk kökenli eyalet bakanı olan Aygül Özkan’a karşı gösterilen sert tutum Hıristiyan Demokrat Parti’nin tabanında yabancı ve göçmen karşıtlığının halen sürdüğünün güçlü bir göstergesidir. CDU’nun Türkiye’nin AB üyeliğine karşı olması, Türk kökenlilerin Almanya’ya uyum sağlayamadığı konusundaki ısrarcı tutumu ve çifte vatandaşlığa karşı çıkması Türk kökenli siyasetçilerin çoğunu bu partiden zaten uzaklaştırmaktadır. Birçok Türk kökenli aday, Aygül Özkan örneğinde olduğu gibi Türk kökenli Hıristiyan Demokrat politikacıların içine düştüğü zor ve küçük düşürücü duruma karşılaşmamak için CDU saflarında siyaset yapmayı kesinlikle düşünmemektedir. Türk kökenliler arasındaki bu isteksizlik de kendi içerisinde bir otomatik eleme süreci oluşturmakta, CDU içinde siyaset yapmak isteyen ve gelecekte Hıristiyan Demokrat Parti’nin ilk Türk asıllı milletvekili olma hayali taşıyanların sayısı giderek azalmaktadır.

CDU’nun üst kademelerinde Türk kökenli seçmenlerin sempatisini kazanmak için az sayıda Türk kökenli siyasetçiyi aday gösterme arzusu bulunsa da, bu arzu parti içi muhalefet nedeniyle hayata geçirilememektedir. Şansölye Angela Merkel, Cumhurbaşkanı Christian Wulff gibi Hıristiyan Demokrat liderler parti imajı için Türk kökenli adaylara sıcak baksalar da söz konusu adaylar, Bülent Arslan örneğinde olduğu gibi, parti tabanında büyük bir direnç ve tepkiyle karşılaşmaktadır. Bu direnç ve karşıtlığın sonucunda Türk kökenli adaylar ya seçilmeleri olanaksız olan bölgelere kaydırılmakta, ya da daha düşük profilli görevlere atanmaktadır. Söz konusu politika ve tutuma istisna teşkil eden ve bakanlık koltuğunu hâlâ koruyan Aygül Özkan’a da Aşağı Saksonya Başbakanı David McAllister tarafından dini konular ve Türkiye-AB ilişkileri hakkında beyanat vermemesi konusunda yoğun baskı

⁵ Orde, Sabine. “Kann ein Muslim CDU-Politik?”. *Die Tageszeitung*. 18 Eylül 2009.

Web. <<http://www.taz.de/!40893/>>. Erişim tarihi: 15 Ağustos 2011.

⁶ Reimann, Anna. “Criticism of First Turkish-German Minister Grows”. *der Spiegel*. 2 Ağustos 2010.

Web. <<http://www.spiegel.de/international/germany/0,1518,709692,00.html>>. Erişim tarihi: 15 Ağustos 2011.

yapıldığı da Alman basınında sıkça dile getirilmektedir.⁷ Dolayısıyla Türk kökenli bir siyasetçiye CDU içinde önemli bir konuma gelse bile göçmenlik ve Türkiye konusunda parti çizgisini sorgulaması veya zorlamasına kesinlikle tolerans gösterilmeyeceği ortaya çıkmaktadır.

Hıristiyan Demokrat Parti’de önemli konuma gelebilen tek bir Türk kökenli siyasetçiye yapılan baskılara karşın Alman solunu temsil eden partilere mensup Türk asıllı milletvekili ve politikacılar görüşlerini daha serbest olarak dile getirebilmektedir. Yeşiller Partisi, Sol Parti ve Sosyal Demokrat Parti bünyesinde bulunan Türk kökenli Federal Parlamento milletvekilleri Alman hükümetinin göçmenler ve Türkiye’nin AB üyeliği konusundaki politikasını oldukça sert bir dille eleştirebilmektedir. Örneğin Sol Parti milletvekili Sevim Dağdelen 2011 yılında Federal Parlamento’da kendisinin önyak olduğu Türkiye raporunun tartışmaları esnasında Almanya’nın Türk vatandaşlarına vize uygulamasını “hukuk dışı” ve “ikiyüzlü” olarak nitelendirmiş ve bu uygulamanın derhal sona erdirilmesi çağrısını yinelemiştir.⁸ Yine Sevim Dağdelen’in 2011 yılında vize başvurusu reddedilen Türk vatandaşlarıyla ilgili verdiği soru önergesi Sol Parti mensubu diğer milletvekilleri tarafından da imzalanmış, böylelikle Sevim Dağdelen’in vize konusundaki hassasiyetinin mensubu olduğu siyasi parti tarafından da paylaşıldığı resmîlik kazanmıştır.

Almanya’da yaşayan Türk kökenlilerin uyumu, Türkiye’nin AB üyeliği ve Türk vatandaşlarına uygulanan vize konularında Türk tezlerine yakın duran Sol Parti mensubu Sevim Dağdelen, nükleer politika ve Kosova konularındaki görüşleriyle Türk tezlerinden ayrılmaktadır. Almanya’nın dış politikasına muhalefet ederek Sırbistan ile Kosova arasında yaşanan gerginliklerde Sırbistan yanlısı bir tutum izleyen Dağdelen, Almanya’nın Kosova’yı tanımış olmasını da eleştirmektedir. Almanya’da faaliyet gösteren nükleer santrallerin derhal kapatılması gerektiğini savunan Dağdelen, Türkiye’nin de dünyada artan nükleer felakete rağmen santral yapma girişimine şiddetle karşı çıkmaktadır. Türkiye’nin coğrafi, kültürel ve ekonomik olarak Avrupa’ya ait olduğunu savunan Türk asıllı Sol Parti milletvekili, Türkiye’nin enerji politikasıyla da Avrupa’ya ait olduğunu kanıtlaması gerektiğini savunmaktadır.

Alman Federal Parlamentosu’nda Yeşiller Partisi mensubu olan iki Türk kökenli vekilden biri olan Avukat Memet Kılıç da hem siyasetçi, hem de hukukçu kimliğiyle Almanya’nın Türk vatandaşlarını tabi tuttuğu vize mecburiyetini sıklıkla eleştirmiştir. Almanya’nın AB Adalet Divanı kararlarını uygulamayarak “*Avrupa hukukunu kalbinden vurduğunu*” belirten Kılıç, Alman hükümetinin bu tutumuyla tüm Avrupa’ya kara bir leke sürdüğünü ifade etmiştir. Türkiye’nin yasal hakkı olmasına rağmen vize kolaylığı karşılığında AB ile geri kabul anlaşması pazarlığına girişmesini doğru bulmayan Kılıç, Türkiye’nin zaten anlaşmalarla kazanılmış bir hak karşılığında taviz verme eğilimini eleştirmiştir. Türkiye’nin vize uygulamasından zarar gören vatandaşları için “*taraf olup bu işi Avrupa Komisyonu’na*

⁷ Hengst, Björn. “Problemfälle an der Stadtspitze”. *der Spiegel*. 25 Ağustos 2010.

Web. <<http://www.spiegel.de/politik/deutschland/0,1518,713806-2,00.html>>. Erişim tarihi: 16 Ağustos 2011.

⁸ “Almanya’nın Vize Politikası İkiyüzlü”. *Posta*. 12 Temmuz 2011. Web.

<http://www.posta.com.tr/dunya/HaberDetay/Almanya_nin_vize_politikasi_ikiyuzlu_.htm?ArticleID=79876>

Erişim tarihi: 16 Ağustos 2011.

*götürüp bir dava haline getirmekten” korktuğunu belirten Kılıç, Almanya’ya yönelttiği sert eleştirileri Türkiye için de dile getirmiştir.*⁹

Memet Kılıç’ın Almanya Hükümeti’ne yönelik Türk vatandaşlarına uyguladığı katı vize politikasıyla ilgili eleştirel görüşler parti eşbaşkanları Cem Özdemir ve Claudia Roth tarafından da paylaşılmış, böylelikle Alman Yeşiller Partisi’nin Türkiye politikasını resmi olarak şekillendirmiştir. Türkiye’nin AB üyeliğine güçlü destek veren ve sıkça Türkiye’ye gelerek bu desteğini dile getiren Yeşiller Partisi Eşbaşkanı Claudia Roth da Türk vatandaşlarına uygulanan vizenin hukuksuz olduğunu savunan Memet Kılıç’a arka çıkmış ve Alman Hükümeti’nin vize konusundaki katı tutumunu kınadığını ifade etmiştir. Yeşiller Partisi’nin diğer Eşbaşkanı Cem Özdemir’in Türk asıllı olması nedeniyle Alman kamuoyunda Türkiye’nin savunucusu olarak algılanmaması için yoğun çaba gösteren Claudia Roth, bu anlamda Yeşiller Partisi’ndeki tüm Türk kökenlilerin de sözcülüğünü üstlenmiş konumdadır.

Türk vatandaşlarına uygulanan vize ve Türkiye’nin AB üyeliği konusunda Türk görüşlerine çok yakın olan Yeşiller Partisi, demokratik haklar ve basın özgürlüğüne getirilen sınırlandırmalar konusunda çoğu kez Türkiye ile karşı karşıya gelmektedir. Niteliği belli olmayan ve çoğu kez iddianame aşamasına dahi gelmemiş suçlarla isnat edilen gazeteci ve siyasetçilerin Türk cezaevlerinde tutuklu kalması Yeşiller Partisi ve özellikle Eşbaşkan Claudia Roth tarafından sıklıkla gündeme getirilmekte ve kınanmaktadır. Claudia Roth’un Temmuz 2011’de gerçekleşen en son Türkiye ziyaretinde kendisine tutuklu gazeteciler Ahmet Şık ve Nedim Şener’le görüşme izni verilmemesi, kendisinin cezaevinden ayrıldıktan birkaç saat sonra söz konusu iznin çıkması Yeşiller Partisi nezdinde üzüntü ve kızgınlıkla karşılanmıştır. Programı nedeniyle ertesi gün Türkiye’den ayrılmak zorunda olan ve dolayısıyla tutuklu gazetecilerle görüşemeyen Roth da tepkisini *“Almanya ve Avrupa’da Türkiye’nin üyeliğini savunan biri olarak bunu gördükten sonra kendi işinin daha da zorlaştığını”* belirterek özetlemiştir.¹⁰

Sol görüşlü Alman siyasi partilerinin Türk kökenli seçmen ve siyasetçilere yakınlığı ve Türkiye’nin AB sürecine olan destekleri 2013 yılında yapılacak olan Almanya genel seçimlerinin sonucunu Türkiye için çok önemli bir hale getirmektedir. Özellikle Türkiye’nin AB üyeliğine en sıcak bakan Yeşiller Partisi’nin gerek Hıristiyan Demokratların, gerek Sosyal Demokratların kuvvetli olduğu eyaletlerde hızla yükselmesi Türkiye için oldukça dikkat çekici bir gelişmedir. 2011 yılında Baden-Württemberg, Kuzey Ren-Vestfalya, Bremen, Hamburg ve Saksonya Anhalt eyaletlerinde yapılan seçimlerde Yeşiller Partisi oylarını büyük ölçüde artırmış, Baden Württemberg Eyaleti’nde Yeşiller Partisi-Sosyal Demokrat Parti koalisyonu eyalet tarihinde ilk kez iktidarı Hıristiyan Demokrat Parti’nin elinden almıştır.¹¹ Yeşiller Partisi’nin bu başarısının ardından Türk kökenli Bilkay Öney de Baden Württemberg eyaletinin Uyum

⁹ “Vizesiz Avrupa Hukukun Emridir”. *NTV*. 23 Şubat 2011.

Web. <<http://www.ntvmsnbc.com/id/25185375/>>. Erişim tarihi: 16 Ağustos 2011.

¹⁰ “Roth’a ‘şık’ olmadı”. *Vatan*. 28 Temmuz 2011.

Web. <<http://haber.gazetevatan.com/rotha-sik-izni-yok/391173/1/Haber>>. Erişim tarihi: 19 Ağustos 2011.

¹¹ Paterson, Tony. “Merkel’s party ousted by Greens in state election”. *Independent*. 28 Mart 2011. Web. <<http://www.independent.co.uk/news/world/europe/merkels-party-ousted-by-greens-in-state-election-2254773.html>>. Erişim tarihi: 17 Ağustos 2011.

Bakanı olarak atanarak Almanya tarihinin ikinci Türk kökenli Eyalet Bakanı olarak tarihe geçmiştir. Yeşiller Partisi başta olmak üzere Sosyal Demokrat Parti ve Sol Parti'nin 2011 eyalet seçimlerinde gösterdiği başarılar 2013 yılında yapılacak Almanya genel seçimlerinde bu üç partinin oluşturacağı bir koalisyonun iktidara geleceği izlenimini oldukça güçlendirmektedir.

2011 yılı itibarıyla Alman Federal Meclisi'nde bulunan beş Türk kökenli milletvekilinden dördünün 2013 seçimleri sonunda iktidara gelme olasılığı yüksek partilere mensup olması Türkiye ve Türk-Alman ilişkileri için bir fırsat niteliğindedir. 2009-2013 seçim döneminde Almanya'nın muhalefet partilerinden milletvekili olan Sevim Dağdelen ve Memet Kılıç gibi siyasetçiler Türk vatandaşlarına uygulanan vize mecburiyeti ve açılmayan müzakere başlıkları gibi konularda Türkiye'ye destek vermişlerdir. 2013 seçimlerinde söz konusu partilerin iktidara gelmeleri ve Türk kökenli Alman vekillerin aynı tutumu göstermeleri durumunda birçok konuda Türkiye'ye verdikleri desteğin Almanya'nın hükümet politikası haline gelmesi oldukça muhtemeldir. Bu nedenle Türk hükümetinin, siyasi partilerin ve sivil toplum örgütlerinin Almanya'yı 2013 yılından sonra yönetmesi muhtemel olan söz konusu siyasi partiler ve bu partilere mensup Türk kökenli milletvekilleriyle irtibat ve ilişkilerini güçlendirmesi Türkiye-Almanya ilişkilerinin geleceği için büyük bir önem taşımaktadır.